

КУХАР

Наталія Петрівна
kuharnatali@email.ua

УДК 657

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В УПРАВЛІННІ
АГРОПІДПРИЄМСТВОМ

ПРИЙМАК

Світлана Вікторівна
svpriymak5@gmail.comмагістр, Львівський
національний університет
імені Івана ФранкаACCOUNTING POLICY IN
AGRICULTURAL ENTERPRISE
MANAGEMENTк.е.н., доцент, викладач,
Львівський національний
університет імені Івана
Франка

У статті розкрито сутність поняття облікової політики, визначено її функції, проаналізовано її роль в управлінні агропідприємством. Розкрито методичний, технічний та організаційний аспекти облікової політики, враховуючи управлінський облік. Визначено основні проблеми, які стосуються формування облікової політики та запропоновано виділити окремий розділ з ведення управлінського обліку.

В статье раскрыта сущность понятия учетной политики, определены ее функции, проанализирована ее роль в управлении агропредприятием. Раскрыто методический, технический и организационный аспекты учетной политики, учитывая управленческий учет. Определены основные проблемы, касающиеся формирования учетной политики и предложено выделить отдельный раздел по ведению управленческого учета.

In the article the essence of the concept of accounting policy is disclosed, its functions are defined, its role in the management of agro enterprise is analyzed. Methodological, technical and organizational aspects of accounting policy are revealed, taking into account management accounting. The main problems, which are related to the formation of accounting policy, are proposed, and it is proposed to highlight a separate section on management accounting.

Ключові слова: облікова політика, наказ про облікову політику, управлінський облік

Ключевые слова: учетная политика, приказ об учетной политике, управленческий учет

Keywords: accounting policy, order of accounting policy, management accounting

ВСТУП

До основних завдань, які виникають перед підприємством в період його розвитку належить формування облікової політики, від якої в майбутньому залежить ефективність управління бухгалтерським обліком і фінансовий стан підприємства загалом. А так як працювати підприємству згідно розробленої облікової політики доведеться не один рік, то вона має відповідати такій методиці обліку, яка буде найбільш повно відповідати особливостям діяльності суб'єкта господарювання. Також її метою є формування раціональної системи інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень. Тому потрібно детальніше дослідити питання облікової політики з позиції інструменту управління підприємством.

Поняття «облікова політика» та її роль в системі управління на сьогоднішній день є неоднозначним, свідченням цього є різні підходи до трактування даних питань таких науковців як: Бутинець Ф.Ф. [3], Пушкарь М.С. [4], Мулик Т.О. [5], Синиця Т.В. [6], Черній М.Я. [7], Піскунова Н.В. [8], Фоміна О. В. [9], Штик Ю.В. [10] та інші. Не дивлячись на великий доробок праць дослідників і зважаючи на те, що облікова політика має вагомий вплив на організацію управлінського обліку на підприємстві, вона потребує постійного дослідження.

МЕТА РОБОТИ

Мета статті полягає в дослідженні сутності, формування облікової політики на підприємствах агробізнесу та її значення для управлінського обліку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

При написанні статті використовувались такі методи: аналіз, описовий, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Трактування поняття «облікова політика» як у Міжнародних стандартах фінансової звітності, так і в українському законодавстві передбачає, що підприємство до початку звітної періоду вибирає в межах, встановлених стандартами або іншими нормативними документами, певні методи, методики, способи оцінки, форми організації обліку, які використовуються ним для ведення поточного обліку і складання фінансової звітності. З одного боку це забезпечує однозначність тлумачення показників фінансової звітності, а з іншого – створює умови для здійснення фінансового управління. Тлумачення сутності поняття «облікова політика» згідно основних нормативних актів та позицій вчених наведено в табл. 1.

Узагальнюючи мету облікової політики та напрями її впливу на управління підприємством зазначимо, що облікова політика є інструментом досягнення різноманітних цілей підприємства, спрямованих на покращення його діяльності.

Безумовно, облікова політика є інструментом управління бухгалтерським обліком на підприємстві. Однак значення облікової політики виходить за межі цього процесу. Як інструмент управління облікова політика підприємства має виконувати ряд функцій (рис. 1).

За формою облікова політика підприємства має вигляд наказу керівника (власника), на підставі якого

головний бухгалтер складає проект наказу і зі всіма додатками та розрахунками передає на затвердження власнику (керівнику) підприємства. Наказ набирає юридичної сили з дня його підписання власником (керівником) підприємства і є обов'язковим для виконання всіма службами і працівниками підприємства [6].

Життєвий цикл облікової політики на підприємстві складається із трьох стадій: формування, затвердження, використання. Послідовність формування облікової політики на прикладі ТОВ «Агроном Центр» можна представити у вигляді наступної схеми (рис. 2).

Таблиця 1

Трактування терміну «облікова політика» в різних джерелах [на основі [1, 2, 3, 4]]

Нормативний акт	Визначення поняття
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1]	Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [2]	Облікові політики – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності.
Ф.Ф. Бутинець [3]	Облікова політика – це сукупність способів ведення бухгалтерського обліку, які були обрані підприємством.
М.С. Пушкар [4]	Облікова політика – це конституція підприємства, яка передбачає права і обов'язки системи обліку з приводу формування інформаційних ресурсів для менеджерів.

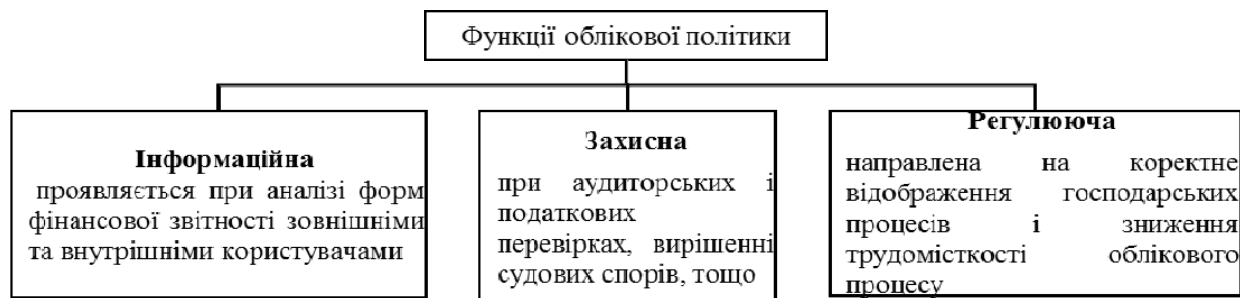

Рис. 1. Функції облікової політики [складено на основі [5]]

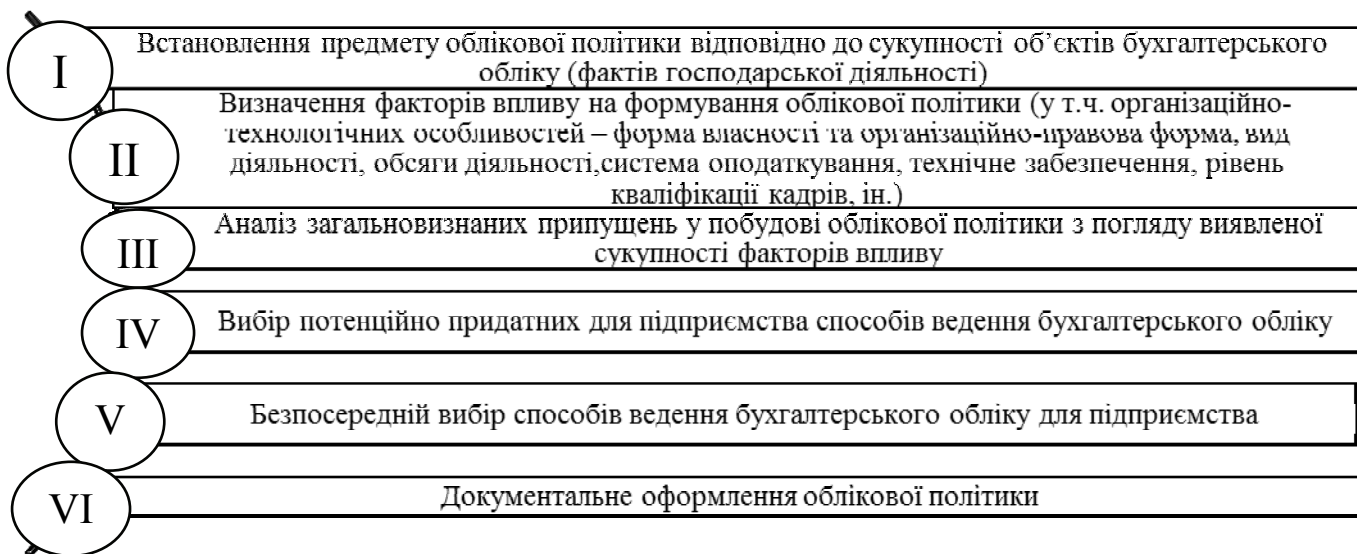

Рис. 2. Етапи формування облікової політики на прикладі підприємства ТОВ «Агроном Центр» [складено на основі [7]]

Чинники середовища виробничої системи можуть бути зовнішніми і внутрішніми. Також їх можна класифікувати таким чином: економічні, технічні, організаційні, політичні, правові, соціальні, екологічні [8]. Узагальнені підгрупи чинників мають однакові класифікаційні ознаки, проте підгрупа зовнішніх чинників здійснює непрямий вплив на формування обліко-

вої політики виробничих систем загалом, тоді як підгрупа внутрішніх чинників визначає безпосередньо умови формування облікової політики конкретного підприємства. Рейтингові оцінки зовнішніх і внутрішніх чинників можуть не тільки збігатися, а й значно відрізнятись (рис. 3).

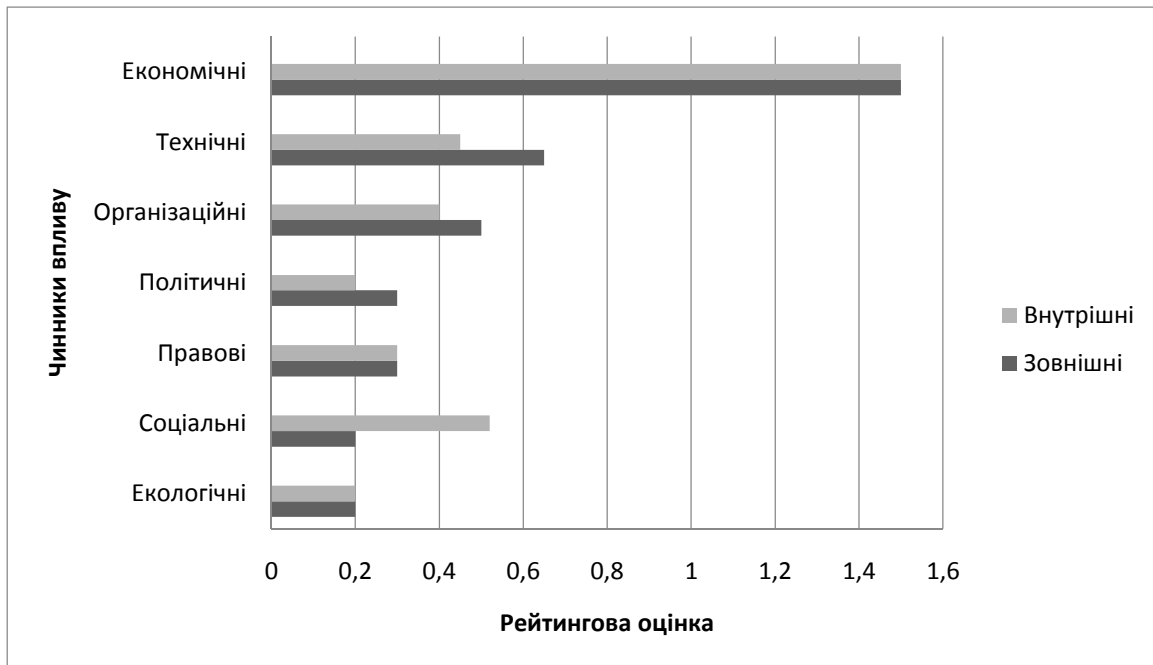

Рис. 3. Рейтингова оцінка впливу чинників на формування облікової політики агропідприємств [складено автором]

Облікова політика агропідприємства повинна забезпечити цілісність бухгалтерського обліку, тому вона має охоплювати всі аспекти облікового процесу, а саме методичний, технічний і організаційний. Відповідно в кожному даному аспекті має бути присутній управлінський облік.

Методичний аспект облікової політики характеризується вибором оцінки майна та зобов'язань, методу нарахування амортизації за різними видами активів підприємства, методу визначення, використання та розподілу прибутку і т.д. Для управлінського обліку цей аспект повинен включати вибрані варіанти відображення господарських фактів, передбачених нормативними документами і розроблені підприємством самостійно способи обробки даних з урахуванням специфіки його діяльності та потреб управління.

У методичному розділі Наказу облікової політики агропідприємства потрібно:

- вибирати методи оцінки активів з метою складання управлінського балансу;
- визначити методику обліку витрат, калькуляції собівартості продукції і підготовки інформації для груп управлінських рішень;
- розробити формати управлінської звітності;
- розробити перелік господарських операцій, можливих у агропідприємстві [9].

Технічний аспект облікової політики визначає форму ведення бухгалтерського обліку (реєстри), схеми документообігу, робочий План рахунків, склад і порядок подання фінансової звітності тощо. Для

управлінського обліку даний аспект передбачає визначення системи управлінської звітності для ефективності управління підприємством.

Організаційний аспект облікової політики розкриває форму організації бухгалтерської служби, її місце в системі управління та взаємодію з іншими складовими цієї систем. Особливе місце тут має Положення про бухгалтерську службу – внутрішній документ, що регламентує діяльність облікового апарату, який визначає статус облікової служби, її місце як самостійного підрозділу в системі управління та її внутрішню організацію.

На сьогоднішній день залишаються невирішеними питання, пов'язані з визначенням посадових осіб і фахівців, відповідальних за всі етапи формування оцінки й контролю виконання облікової політики, встановленням технологічної послідовності розробки базисного розпорядчого документа про облікову політику, порядку взаємодії між службами, рівнями управління і обліку. Підприємства, які частково почали формувати облікову політику, на практиці далеко не повністю використовують її можливості. Керівники підприємств повинні знати, що облікова політика формується не тільки для обліку, вся функціональна діяльність, зумовлена обліковою політикою, повинна здійснюватися з метою розвитку і вдосконалення виробничої системи [10].

Практика формування облікової політики зводиться лише до видання наказу на поточний рік. Однак слід зауважити, що «наказ» – це остання подія в

формуванні облікової політики. Для її досягнення необхідно провести роботу з визначення процедур організації та ведення господарського обліку, який має відповідати особливостям діяльності виробничої системи та інтересам її власників. А це, в свою чергу, потребує вирішення значної кількості як організаційних, так і обліково-аналітичних завдань.

Також потрібно виділити окремих розділ з ведення управлінського обліку. Для узагальнення інформації для управлінського обліку необхідно: розробити план рахунків управлінського обліку, методику накопичення управлінської інформації, форми і зміст управлінської звітності. Для підвищення рівня аналітичності облікової інформації потрібно передбачити ведення управлінського обліку за центрами відповідальності.

Інформація управлінського обліку, отримана в оперативному режимі, дозволить здійснювати контроль за основними показниками діяльності підприємства. Інформація управлінської звітності є підґрунтям для прийняття керівництвом раціональних рішень щодо планування розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, облікова політика відіграє важливу роль в прийнятті управлінських рішень. Так як, саме на підставі аналітичних показників та звітності приймаються управлінські рішення, які в подальшому впливають на роботу всього підприємства. Методичний, технічний та організаційний аспекти облікової політики мають розроблятися на підставі основних управлінських цілей підприємства. Маючи за мету постійно впливати на визначену групу показників підприємства, управлінський персонал може розробити комплекс заходів, спрямованих на її досягнення, використовуючи відповідні інструменти облікової політики. Правильно сформована бухгалтерська та управлінська облікова політика допоможе оптимально організувати облік і заощадити матеріальні та трудові ресурси підприємства.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бух галтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 №73 (зі змінами і доповненнями).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 01.01.12 р. (зі змінами та доповненнями). - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020.
3. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [навчальний посібник] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 591 с.
4. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність: [навчальний посібник] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 141 с.
5. Мулик Т.О. Облікова політика як інструмент управління оподаткуванням / Т.О. Мулик // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №4. – С. 1007-1012.
6. Синиця Т.В., Осьмірко І.В. Актуальні проблеми формування облікової політики підприємств / Т.В. Синиця, І.В.Осьмірко // Бізнес Інформ. – 2012. – №12. – С. 201-203.
7. Черній М.Я. Формування облікової політики підприємств на основі організаційно-технологічних особливостей діяльності / М.Я. Черній // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 2. – С. 381-388.
8. Піскунова Н.В. Принципи формування облікової політики та чинники впливу на її вибір / Н.В. Піскунова // Наукові записки. Економіка. – 2013. – №23. – С. 174-177.
9. Фоміна О.В. Облікова політика для цілей управлінського обліку / О.В. Фоміна [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer33/168.pdf>
10. Штик Ю.В. Формування облікової політики щодо витрат на оплату праці в Україні / Ю.В. Штик // Економіка, фінанси, право. – 2015. – № 4/1. – С. 22-26.